

УДК 342.7: [35.078.3]

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.06.64>

МОЛОДЬ ЯК АКТИВНИЙ СУБ'ЄКТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ: ПИТАННЯ ОНОВЛЕННЯ

Філіпчук К.В.,*аспірант Інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»*

Філіпчук К.В. Молодь як активний суб'єкт реалізації політичних прав: питання оновлення.

Стаття присвячена аналізу питань оновленого розуміння участі молоді як активного суб'єкта реалізації політичних прав.

Першочергово висвітлюється дискусія щодо розуміння тотожності та відмінності політичних та громадських прав.

Зазначено, що глобалізоване суспільство змінює правову ідеологію, соціальне буття та трансформує підходи до прав людини, розширюючи їх тлумачення та репрезентуючи нові засоби та способи досягнення бажаного правового ідеалу.

Доводиться, що молодь є активом країни, велика кількість молодого віку може стимулювати динамізм, необхідний для зміни соціального стану групи. Саме молоде покоління схильне до новітніх репрезентацій у своєму соціально-правовому житті. Обов'язок демократичної держави надати їм найкращі можливості для політичної участі та реалізації законного інтересу.

Політична постійність і зміцнення демократичних стандартів є першочерговими інтересами нації, і роль участі молоді в цьому процесі є вирішальною. Молодь отримує додаткові можливості в інформаційній сфері, вони перші реагують на новітні тенденції у технічному прогресі та мають можливості для використання цих засобів в політико-правовій сфері. Соціальні медіа як засіб розширення політичних можливостей активно використовуються саме молоддю як реалізатором своїх політичних прав.

Мотивується активізацію наукових досліджень та громадських рухів різногостороннього спрямування, які або визначають потребу оновлення політичних прав через скасування мінімального віку для голосування, або вказують на низьку політичну активність та радикалізм молодого покоління, їх неготовність до громадського життя. Автор статті заперечує такі категоричні підходи та відстоює розумне обмеження вікового виборчого цензу. В практичному аспекті вказано на затребуваність розширення виборчого права шляхом встановлення нижчої межі ніж повноліття.

Також вказано, що не тільки зменшення віку, але й активізація участі молоді є показни-

ком розширення політичних прав. Тут основним критерієм є реальність такої залученості та ефективність для правового життя суспільства.

Ключові слова: віковий ценз, молодь, діти, громадські права, політичні права, виборчі права.

Filiptchuk K. Youth as an active subject of the realization of political rights: the issue of renewal.

The article is devoted to the analysis of issues of renewed understanding of youth participation as an active subject of the realization of political rights.

The discussion regarding the understanding of the identity and difference of political and public rights is primarily highlighted.

It is noted that the globalized society changes legal ideology, social existence and transforms approaches to human rights, expanding their interpretation and representing new means and ways of achieving the desired legal ideal.

It is proved that the youth is an asset of the country, a large number of young people can stimulate the dynamism necessary to change the social condition of the group. It is the younger generation that is prone to the newest representations in their social and legal life. It is the duty of a democratic state to provide them with the best opportunities for political participation and realization of a legitimate interest.

Political stability and the strengthening of democratic standards are the prime interests of the nation, and the role of youth participation in this process is crucial. Young people get additional opportunities in the information field, they are the first to respond to the latest trends in technical progress and have opportunities to use these tools in the political and legal field. Social media as a means of expanding political opportunities are actively used by young people as an exerciser of their political rights.

It motivates the activation of scientific research and public movements of various directions, which either determine the need to renew political rights through the abolition of the minimum voting age, or indicate the low political activity and radicalism of the younger generation, their unpreparedness

for public life. The author of the article denies such categorical approaches and advocates a reasonable limitation of the age limit for voting. In the praxeological aspect, it is pointed out the need to expand the right to vote by establishing a lower limit than the age of majority.

It is also indicated that not only the decrease in age, but also the intensification of youth participation is an indicator of the expansion of political rights. Here, the main criterion is the reality of such involvement and its effectiveness for the legal life of society.

Key words: age qualification, youth, children, public rights, political rights, electoral rights.

Постановка проблеми. Права людини - це невід'ємні права всіх людей, незалежно від раси, статі, національності, етнічна приналежність, мова, релігія чи будь-якого іншого статусу. Загальний обсяг прав людини регулюється міжнародним правом, а також національним і муніципальним правом. Основна правова мають «парасольку» захисту міжнародним правом, що стосується унормування основних прав. Вони впроваджують певні стандарти людського життя та поведінки, узгоджені міжнародною цивілізацією. Права людини існує як цілісна доктрина, крім міжнародного права та діяльності глобальних або регіональних організацій, також діє і регулюється в результаті заходів і політики держав і неурядових організацій, активується з боку громадянського суспільства.

Права людини універсально розуміються як невідчужувані, фундаментальні права, вони універсальні та егалітарні в тому сенсі, що вони єдині для всіх. Виходячи з цього «фундаменту» тільки легітимне обмеження прав у розумний спосіб допустиме з боку держави і причина цих обмежень має бути особливо поважною.

Глобалізоване суспільство змінює правову ідеологію, соціальне буття та трансформує підходи до прав людини, розширюючи їх тлумачення та репрезентуючи нові засоби та способи досягнення бажаного правового ідеалу.

Політичні права людини також піддаються трансформаційним змінам, серед них не є виключенням і політичні права. Сьогодні наукова спільнота та нормотворці активно обговорюють виборчі права іноземців, неповнолітніх та інформаційне середовище як засіб новітньої реалізації політичних прав.

В межах цієї наукової статті присвятимо увагу одному з таких проявів, а саме питанню можливості наділення молодого покоління політичними правами та межі правомірного обмеження політичних прав за віком.

Стан дослідження. Значний внесок у розробку питань, пов'язаних із функціонуванням демократичних інституцій, конституціоналізму,

задоволенням політичних потреб в інформаційному суспільстві, зробили як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, з поміж них Ю.Г. Барабаш, Д.М. Белов, Ю.М. Бисага, О.М. Бориславська, О.І.М. Жаровська, М.П. Ільницький, В.Б. Ковальчук, Ю.Б. Ключковський, І.Ф. Корж, Н.В. Мішина та інші.

Більшість прав стосуються загальних аспектів конституціоналізму, політичної участі, рівності виборчих прав, проте питання участі молоді в політичному житті не присвячено достатньої уваги.

Метою статті є аналіз питань оновленого розуміння участі молоді як активного суб'єкта реалізації політичних прав.

Виклад основних положень. Першочерговим аспектом дослідження слід вказати на розуміння тієї сфери про що буде йти мова далі, оскільки окреслення понятійно-категоріального апарату є первинним для достовірності аналізу.

Дискусія виокремлюється щодо розуміння політичних та громадських прав. Дуже часто ці категорії ототожнюються. David Cairys визначає, що громадські права слід позиціонувати дуже широко. Громадянські права — це правовий захист окремих осіб або груп від певних форм гноблення, які отримали широке визнання в усьому світі в останній половині двадцятого століття і продовжуються в двадцять першому столітті. Найпоширенішими громадянськими правами є заборона дискримінації за ознаками раси, етнічного походження, релігії та статі; право на особисту безпеку, включаючи захист осіб, обвинувачених або підозрюваних у вчиненні злочинів; право обирати та брати участь у демократичних політичних процесах; свобода вираження поглядів, асоціацій і релігії [1].

Проте більшість дослідників все ж виокремлюють з цього переліку виключно політичні права. Їх позиціоновано як можливості, які передбачають участь у створенні чи управлінні урядом і зазвичай дають повнолітньому громадянину право користуватися виборчими правами, обіймати державні посади та здійснювати іншу політичну діяльність.

Молодь є активом країни, велика кількість молодого віку може стимулювати динамізм, необхідний для зміни соціального стану групи. Саме молоде покоління схильне до новітніх репрезентацій у своєму соціально-правовому житті. Обов'язок демократичної держави надати їм найкращі можливості для політичної участі та реалізації законного інтересу.

Політична постійність і зміцнення демократичних стандартів є першочерговими інтересами нації, і роль участі молоді в цьому процесі є вирішальною. Молодь отримує додаткові можливості в інформаційній сфері, вони перші реагують на

новітні тенденції у технічному прогресі та мають можливості для використання цих засобів в політико-правовій сфері. Згодом інші покоління отримують додаткові можливості, проте молодь первинно апробує новітні засоби реалізації прав.

Соціальні медіа змінили рівень участі виборців і громадськості. Люди використовують Інтернет у великих кількостях, і, таким чином, використання Інтернету як засобу може впливати на участь у політичному процесі.

Індонезійські дослідники доводять, що нині молодь бере участь у багатьох політичних заходах. Громадяни можуть впоратися з пошуком вирішення своїх проблем, якщо вони розумітимуть політику. Також якщо громадяни мають політичне розуміння, тоді вони можуть бути частиною політичних дій чи демократичних заходів, тоді уряд може усвідомити рівень задоволеності громадян серед громадян. Політична участь у будь-якій країні призведе до зміцнення політичної системи. Якщо кожен громадянин зможе брати участь, тоді будь-якому уряду стане дуже важко ігнорувати їхні проблеми. Таким чином, зростання участі в політичній діяльності має розуміти соціально-політичні проблеми. Таким чином, люди часто мотивовані брати участь у політиці, оскільки вони є об'єктами мобілізаційної боротьби політичних партій і груп інтересів. Люди беруть участь у політичному житті через політичну соціалізацію або мають власний життєвий досвід, який стимулює їх до участі. Молодь є головним індикатором змін у суспільстві, а в індонезійському суспільстві молоді багато. Це золотий шанс для уряду залучити молодь до своїх справ, щоб підтримувати сильну політику щодо соціальних медіа та молоді [2]. Проте такі висновки радше винятки ніж загальні тенденції наукових констатацій.

Зазвичай більшість науковців вказують про незадовільний рівень політичної залученості молоді. У контексті багатьох західних демократій інтерес до участі молоді виникає, серед іншого, через занепокоєння з приводу «незалученості» молоді [3], або дослідження також констатують новий політичний прояв - «радикалізації» молоді і відродження правих партій, що підштовхують «антирасові» настрої [4].

Додаткова напруга виникає через те, що зазвичай молодих людей вважають ще не готовими до активної участі в громадському житті, причому період «юності» часто вважається головним чином «стати дорослим, стати громадянином, стати незалежним, стати самостійним», стати зрілим і стати відповідальним» [5]. Цей дискурс «майбутнього» цінує молодих людей за те, ким вони стануть, а не за їхній теперішній внесок, і перебуває в напрузі з визнанням того, що молоді люди можуть і діють як партнери та активні учасники [6].

Щодо радикалізації, то група міжнародних неурядових організацій з вказує на потребу абсолютного скасування вікових обмежень при реалізації політичних прав.

Ось як проблему політичної участі молоді описують іноземні джерела. CRIN — це креативний аналітичний центр, який створює нові та динамічні погляди на проблеми прав людини, вважає, що жодна країна світу не дозволяє особам молодше 16 років голосувати на національних виборах, і лише деякі дозволяють виборче право дітям віком від 16 до 18 років на національному чи муніципальному рівнях. Участь дітей у протестах часто забороняють, не заохочують або погрожують покаранням. Діти стикаються з нав'язуванням релігійних поглядів частіше та в більшій кількості середовищ, ніж будь-яка інша група населення, чи то через офіційну державну релігію, чи то через те, що батьки передають свої релігійні переконання, чи через релігію, яку викладають у школах. Безліч дій, починаючи від подання позову до отримання доступу до інформації в Інтернеті, потребує згоди батьків, що робить участь дітей залежною від дозволу та бажання їхніх батьків. Тому потрібно визначитись з тим, як суспільство дивиться на дітей – «як на правовласників чи просто як на власність їхніх батьків» [7]. Ця громадська організація пропонує, щоб покращити повагу до громадянських і політичних прав дітей, держави повинні дозволити особам голосувати, як і коли вони забажають, і мати можливість зареєструватися для голосування. Такий метод усуне використання довільних вікових обмежень, які ігнорують широкий спектр навичок і вмій, якими володіють діти різного віку та життєвого досвіду; розширюйте можливості для молодих людей реєструватися для голосування через школи, на рівні місцевих органів влади та через інші установи, щоб забезпечити участь усіх дітей; школи та інші навчальні заклади повинні сприяти активній громадянській освіті щодо демократії та політики, включаючи освіту з прав людини.

Розуміючи, що така абсолютизація прав скоріш за все призведе не до зміцнення демократичних цінностей, а до хаосу, розмиття інституційних механізмів держави. Життєвий досвід, усвідомлення політичних програм та ідей має бути первинним при політичній участі. Дитина, у будь-якому віці, не може розуміти більшості елементів політичного та правового життя. Вказана пропозиція є абсолютним девіантним радикалізмом. «Освіта є дуже важливим показником розуміння політики, і він розширює політичну ефективність серед респондентів, наприклад, їхню обізнаність щодо участі в політичному житті та вибір правильного кандидата при використанні політичних прав» [8].

Такої ж позиції дотримується ЕСПЛ. «Активний» аспект підлягає обмеженню. Тут, як в будь-якій іншій сфері, що охоплюється статтею 3 Протоколу № 1, держави-учасниці користуються певною свободою розсуду, яка залежить від відповідного контексту. Так, наприклад, можливо встановлювати мінімальний вік для того, щоб забезпечити достатній ступінь зрілості особи, яка бере участь у виборчому процесі (Hirst проти Сполученого Королівства (№ 2) [ВП], § 62) [9].

Проте певні тенденції до незначного, цілком розумного зменшення вікового виборчого цензу існують у практичному вимірі.

Політичні права в сучасному глобалізованому суспільстві трансформуються шляхом розширення можливостей для осіб, котрі не досягли повноліття. Звернемо увагу, що виборче право мають нині багато держав і до досягнення класичного виборчого віку. Перелік з часом стає все більш розширений. Право на голосування після 16 років передбачено у законодавстві таких країн як Аргентина, Австрія, Еквадор, Куба, Бразилія, Нікарагуа; а у Сербії, Словенії, Боснії і Герцеговині, Чорногорії та Хорватії тільки якщо особа працює; в Угорщині, Домініканській Республіці (тільки якщо особа перебуває у шлюбі); Естонія, Мальта, Німеччина, Філіппіни, Велика Британія (тільки на місцевих виборах), (тільки на деяких місцевих і державних виборах). Якщо особа старше 17 років, то виборче право надане у Греції, Кореї, Індонезії (але немає порогу, якщо ви одружені), Ізраїль (лише на місцевих виборах) [10].

Участь молоді вважається показником якості та довготривалості політичних заходів. Таку участь розглядають як питання соціальної справедливості, платформи для позитивного розвитку, середовища для активного громадянства, та, у широкому розумінні, як основи стратегії побудови нації.

Не тільки зменшення віку, але й активізація участі молоді є показником розширення політичних прав. Тут основним критерієм є реальність такої залученості та ефективність для правового життя суспільства. Проте навіть в країнах зі сталою демократією існують проблеми щодо реальної політичної залученості молоді. Наприклад, шведські молодіжні ради є відповідальністю місцевої влади, і вони покликані заохочувати політичні та громадянські інтереси серед молоді. Висновки науковців показують, що інституційна логіка місцевого державного управління має тенденцію домінувати над демократичною логікою політичної участі молоді [11]. Отож реальність політичних прав, а не їх декларативність стають основною тенденцією зміни політично-правового вектору сучасного глобалізованого суспільства.

Висновки. Молодь є активом країни, велика кількість молодого віку може стимулювати динамізм, необхідний для зміни соціального стану

групи. Саме молоде покоління схильне до новітніх репрезентацій у своєму соціально-правовому житті. Обов'язок демократичної держави надати їм найкращі можливості для політичної участі та реалізації законного інтересу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Kairys D. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition), 2015 <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/civil-and-political-rights>.
2. Ida R., Saud M., Mashud M. An empirical analysis of social media usage, political learning and participation among youth: a comparative study of Indonesia and Pakistan. *Quality & Quantity: International Journal of Methodology*, 2020. P. 1–13. URL: <https://doi.org/10.1007/s11135-020-00985-9>.
3. Manning N., Edwards K. Does civic education for young people increase political participation? A systematic review *Educational Review*, 2014. Vol. 66 (1) P. 22-45, 10.1080/00131911.2013.763767.
4. Harris A., Roose J. DIY citizenship amongst young Muslims: Experiences of the 'ordinary' *Journal of Youth Studies*, 2014. Vol. 17 (6) P. 794–813.
5. Close P. K. An untimely future for youth studies? *Youth Studies Australia*, 2011. Vol. 30 (3) P. 47–51.
6. White R., Wyn J., Robards B. *Youth and Society OUPANZ*, Melbourne, AUSTRALIA. 2017.
7. CRIN. Civil and political right. 2022. URL: <https://home.crin.org/issues/civil-and-political-rights>.
8. Saud M., Ida R., Abbas A., Ashfaq A., Ahmad A. The Social Media and Digitalization of Political Participation in Youths: An Indonesian Perspective. *Society*, 2020. Vol. 8(1), 83–93. URL: <https://doi.org/10.33019/society.v8i1.160>.
9. Hirst v. the United Kingdom. 6 October 2005 URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-70442%22%5D%7D>.
10. THE RIGHT TO VOTE: COUNTRIES WHERE UNDER-18S CAN VOTE URL: <https://archive.crin.org/en/library/publications/right-vote-countries-where-under-18s-can-vote.html>.
11. Kassman A. Vamstad J. Local public administration as facilitator of political youth participation – good intentions and institutional shortcomings, *International Review of Sociology*, 2019 Vol. 29:3, 484–497, DOI: 10.1080/03906701.2019.1672355.